

eul_wid: tyc-bc

Ζώσιμος ὁ Πανοπολίτης · Zosimus of Panopolis

Zosimus to Theodorus, Chapters

Ζωσίμου πρὸς Θεόδωρον κεφάλαια

Period: Ὀψιμαρχία [Late Antique](#)
Dialect: Κοινή τεχνική [Technical Koine](#)
Domain: Ἐπιστήμη [Science](#)
Format: Πραγματεία [Treatise](#)

2.215. (1t) ΖΩΣΙΜΟΥ ΠΡΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑ Περὶ ἐτησίου, τουτέστιν ἐκ τοῦ παντὸς συνισταμένου, ὡς ἐτησίου λίθου, καὶ ταῦτα πολυχρησίμου. Πρὸς γὰρ τὰς οἰκονομίας ἕτερον χρῶμα δείκνυσιν· ἄλλο ἀπὸ κηροτακίδος καὶ ἄλλο ἀπὸ τῆς ἐλαιώσεως, ξανθὸν ἢ μέλαν ξανθὸν, ἢ ἡπατίζον, ἢ σμυρνίζον, ἢ κηρίζον, ἢ ὅσα οἶδας· ἢ μέλαν, χρυσῷ εἰκέλιον, ἀστράπτον, ὡς καὶ ἐπὶ μέλανσιν ποιεῖ, ὡς καὶ εἰς ξάνθωσιν. Ὁ ξανθὸς γίνεται καὶ αἱματώδης καὶ ἀρραγῆς, καὶ τὸ τελευταῖον ὡς κρόκος ξηρός. Καὶ ἐὰν δις ἢ τρίς τῷ θεῖῳ καὶ κατὰ τὰς αὐτῶν γραφάς, καὶ ἄλλοτε ἐπ' ὀλίγον βολβίτοις, ταῦτά εἰσιν τὰ χρώματα τὰ μετὰτρεπτα βεβαίως ξανθούμενα τὴν πρώτην ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ οὐκ εἰς τὸ χεῖρον ἔχοντα. Αὗται αἱ οἰκονομαὶ κάτοχοι καλοῦνται βαφῶν ἀληθῶς ἀφεύκτων. Περὶ τοῦ ὅτι ἡ βαφή, ἥτοι ἀλλοιώσις ἢ γινομένη ἐν τῇ ἰώσει, οὔτε λευκὴ, οὔτε ξανθὴ ἐπαγγέλλεται· τὰ γὰρ προλαμβάνοντα δύο θεῖα, τό τε λευκὸν καὶ ξανθὸν, ταῦτα τὰ ὀνόματα ἐπιστεύθησαν καὶ τὰς βαφάς· αὕτη δὲ ἡ βαφή, ἥτοι ἀλλοιώσις ἢ σηπτική, ἐπάνω πάντων ἐστίν. Περὶ ἄλλων δύο θείων μὲν λεγομένων, οὐκ ὄντων δὲ θείων ὡς τὰ πρῶτα, ἀλλὰ συνθέματα νῦν παρ' αὐτοῖς καλούμενα θεῖα, οὐχ ὡς θεῖα, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀποτελούμενον ἀπ' αὐτῶν θεῖον ἔργον. Περὶ τοῦ ὅτι πρῶτον ἐν τῷ συνθέματι γίνεται τὸ κατόχιμον, καὶ πυρίμαχον καὶ βαφικόν· ἀφ' ἑνὸς ἡμῖν καὶ δευτέρου ἐν τῷ ἀσήμεῳ τῷ φυσικῷ, τῷ βαπτομένῳ χρυσῷ τὸ λοιπὸν ἡμῖν φανερούμενον.

2.216 Ἡ δὲ τοῦ ζητουμένου λύσις ἐστὶν αὕτη. Περὶ τοῦ ὅτι τὸ πρῶτον ἐν τῇ μήτρᾳ ἀφανῶς ἡμῖν γίνεται τὸ κατόχιμον ἐκ δύο, ἕκ τε σπέρματος καὶ αἵματος καὶ πυριμαχεῖ τὸ πλασσόμενον ζῶον πρὸς τὸ τῆς μήτρας πῦρ, καὶ βάπτεται· τουτέστιν χρῶμα λαμβάνει καὶ σχῆμα καὶ μέγεθος, πάντα ἐν τῷ ἀφανεῖ. Ὄταν δὲ ἀποτεχθῇ, καὶ ἡμῖν πεφανέρωται· καὶ οὕτω χρὴ ἐργάζεσθαι, καὶ μὴ τῇ ὁμωνυμίᾳ τῶν γραφῶν ἢ ἄλλων τινῶν πλανᾶσθαι. Περὶ σήψεως καὶ ἐξαιματώσεως καὶ ζυμιώσεως καὶ μεταβολῆς, καὶ παλιγγενεσίας καὶ περὶ ἰώσεως καὶ ἐξιώσεως, καὶ τῶν τοῦ ἰοῦ διαφόρων ὀνομάτων. Καὶ ὅτι καὶ ὁ ἰὸς λέγεται ὕδωρ θείου ἄθικτον, καὶ κώμαρις σκυθικὴ καὶ φονοειδής, καὶ χρυσόσπερμον· καὶ πᾶν σπέρμα, καὶ ἰὸς χαλκοῦ, καὶ ὕδωρ χαλκοῦ, καὶ ὕδωρ χαλκάνθου, καὶ ἄνθος χαλκοῦ, καὶ <φάρμακον> χαλκειῶδες, καὶ φάρμακον μελιτῶδες, καὶ γλυκὺ, καὶ ἀρραγές, ἀντὶ τοῦ ἐγλυκισμένου, ἀπὸ τῆς τῶν δηλητηρίων καταφορᾶς. Καὶ οὐ μόνον ἀρσενικῶς καὶ θηλυκῶς καὶ οὐδετέρως αὐτὸ κεκλήκασιν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ κοριστικῷ μέτρῳ χαλκῦδριον· ἄλλοι δὲ ὕδωρ μαζυγίου· μάζα δὲ ὁ χαλκός· ἀφ' οὗ καὶ ἐν ταῖς ἰουδαϊκαῖς καὶ ἐν πάσῃ γραφῇ μαζὺς ἀνέκλειπτος, ἣν ἔλαβεν Μοῦσῃς παρὰ κυρίου λόγου· παραφθαρέν δὲ τῷ

χρόνῳ τὸ ὄνομα ἐγένετο μαζύγιον· ἄλλοι ἀπὸ τοῦ φανοῦ τοῦ ἀνασπῶντος, τοῦ ἔχοντος μαζούς. Περὶ οἰσμοῦ, τουτέστιν ἐκφωνήσεως, ἐναποσβεννυμένου πυρὸς καὶ σιγμοῦ, τουτέστιν συριγμοῦ, πνεύματος ἐκπεμπομένου ἐξ ὑποστροφῆς [ἢ σιγμοῦ, τουτέστιν πνεύματος ἐπομένου καὶ ἐφελκομένου], ἡγουν ἀναρροφωμένου καὶ εἰσφερομένου.

2.217 Περὶ τοῦ ὅτι εὐρόντες τινὲς τῶν ἱερέων γραφὴν ἄφθονον οὐκ ἐπίστευσαν ἐργάσασθαι, εἰ μὴ διὰ τούτων τῶν συγγραμμάτων διὰ τὴν ἀπόδειξιν. Περὶ τοῦ ὅτι τὴν τέχνην τῆς ἰώσεως ἔχειν τινὰ μετουσίαν, εἰς τὰ ἄλλα δύο βιβλία. Καὶ γὰρ εἰ κατ' εἰδός ἐστὶν ἄλλη, ἀλλ' οὐν γε κατὰ γένος ἡ αὐτή. Καὶ γὰρ αὐτὴ πάλιν ἐστὶν βαφικὴ. Περὶ τοῦ ἐὰν λέγῃ ἐξίωσιν ἢ ἀσκιάστωσιν ἢ στροφὴν ἢ ἐκστροφὴν ἢ φύσει κεκρυμμένην ἢ ἀκαύστωσιν, περὶ τῆς λευκώσεως λέγει. Περὶ τῶν οἰκονομιῶν τῶν χρησιμευόντων ἀπὸ τοῦ λευκοῦ ἐπὶ τὸ ξανθόν, καὶ ἀπὸ τοῦ ξανθοῦ ἐπὶ τὸ λευκόν, μάλιστα ἐπὶ τῶν θείων δεῖ ζητεῖν οἶον οὕτως, ἐν τῇ ὑστεραίᾳ <τάξει> τῶν ζωμῶν, φησὶν ὁ φιλόσοφος· «Πῆξαι ἀρσενίκου Ϝ α', καὶ θείου Ϝ S ἢ φλοιοῦ λίτραν τῷ αὐτῷ συσταθμίζε· ἐπὶ τοῦ ξανθοῦ, ἀντὶ τῆς συσταθμίας τῶν φλοιῶν, βάλλε κρόκον καὶ ἐλύδριον, καὶ ἀντὶ τῶν λευκῶν γῶν, τὴν αὐτὴν συσταθμίαν ὥχρας καὶ σινώπιδος ἢ χαλκάνθου ἢ σώρεως. Καὶ τὰ μὴ ἔχοντα συσταθμίαν ὥς σοφὸς ἄρμοσον ὥς ἱατρῶν παῖδες. Τὰ γὰρ ὑγρά σχεδὸν ἐπίκοινά εἰσιν, πλὴν ὀλίγα ἅτινα οἶδας.» Περὶ τοῦ δεῖν κατανοεῖν ὅτι τε δεινὸν ὑπέστημεν κάματον ἔστ' ἂν συνουσιωθῶσιν, τουτέστιν συγγαμήσωσιν αἱ φύσεις τὸ τήνικαῦτα, καὶ ὅτι πᾶς χρήσιμος λόγος αὐτοῖς ἐφάνη· καὶ ὅτι δεῖ ζητεῖν τοῦτον τὸν λόγον· ἢ ὅτι τέχνη ἢ ὅτιοῦν ποτέ ἐστὶν τὸ τί ἐστίν, καὶ ὁποῖον τί ἐστίν, καὶ ἵνα τί ἐστίν.

2.218 Περὶ τοῦ ὅτι ὅλαι αἱ καταβαφαὶ τῶν ἀρχαίων ἀληθεύουσιν τῇ ἀγωγῇ τοῦ στερεοῦ συνθέματος, τουτέστι τῆς ἰώσεως. Ἐὰν γὰρ βάλης τῆς ἰώσεως μέρος α', καὶ τῶν οἰκονομηθέντων εἰδῶν, ἡγουν ξηρίων ὧν καλοῦσιν ἐπιβαφίων, μέρος α', καὶ ὀπτήσης, ἔξεις τὴν ἀλήθειαν. Περὶ τοῦ ὅτι ἄκαυστόν ἐστι τὸ μηκέτι ἔχον ὃ καυθήσεται, ἀλλ' ἀποκεκαυμένον, ὥς τὰ ξύλα καὶ οἱ χυλοὶ ἐπὶ τῶν πυρετῶν τῶν μὴ κεκριμένων. Περὶ τοῦ ὅτι ἡ ὑπόσταθις τῶν κεκαυμένων, τουτέστιν ἡ σποδός, αὕτη ἐστὶν τοῦ παντὸς ἐνέργεια. Περὶ τῆς τῶν τεσσάρων στοιχείων εἰς ἑαυτὰ μεταβολῆς, καὶ ὅτι οὐ τὰ μόνον ἀπὸ γῆς καὶ ὕδατος μεταβαλλόμενα πῦρ γίνονται, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀναφέρονται· ἀνωφερὲς γὰρ τὸ πῦρ· ταύτην δὲ τὴν εἰκόνα οὐκ εἰκὴ λαμβάνει, ἀλλὰ διὰ τὴν τέχνην καὶ τὰ ταύτης εἶδη. Ὅτι πρῶτον γῆ ὄντα καὶ ὕδωρ, ὕστερον γίνονται πῦρ, καὶ ἄνω φέρονται· καὶ ὅτι τῇ ποιότητι μόνῃ τὰ στοιχεῖα ἐναντιοῦνται ἀλλήλοις, καὶ οὐχὶ τῇ οὐσίᾳ· ἡ γὰρ οὐσία τῇ οὐσίᾳ οὐκ ἔστιν ἐναντία, καθὼ οὐσία. Διὰ τοῦτο καὶ οὐσίας ἐκάλεσεν τὰ τέσσαρα γράμματα ὁ φιλόσοφος τῇ ἐνώσει τῆς οὐσιότητος ἐλκούσας τὸ ἔξωθεν διαχρίόμενον φάρμακον. Καὶ ὅτι ὥσπερ τὰ στοιχεῖα εἰς ἑαυτὰ ἀναλυόμενα πάντα κατεργάζεται, οὕτω καὶ ἡ τέχνη· καὶ ὥσπερ αἱ τέσσαρες τροπαὶ μεταβαλλόμεναι νικῶσιν τὰς προτέρας κράσεις, οὕτω καὶ αἱ τέχναι ταῖς μεταβολαῖς νικῶσι τὰς φύσεις.